

การสนทนาเรื่อง

"เข้าถึง...เข้าใจ...พัฒนา... : มุ่งเยียวยาสังคมไทย"

ในพิธีทำบุญอุทิศส่วนกุศลแด่ประชาชนคนไทยที่เสียชีวิต
จากเหตุการณ์ความรุนแรงในภาคใต้

วันจันทร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ร่วมแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งกับเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงได้จัดพิธีทำบุญอุทิศส่วนกุศลแด่ผู้ที่เสียชีวิตในเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้น พร้อมจัดการสนทนาในหัวข้อ “เข้าใจ... เข้าใจ... พัฒนา... : มุ่งเยียวยาสังคมไทย” วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมการสนทนาประกอบด้วย สมาชิกวุฒิสภา และนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดสันติสุขในภาคใต้ของแต่ละท่านล้วนมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง และยังสะท้อนให้เห็นถึงสาเหตุและวิธีแก้ไขปัญหา **สิ่งสำคัญคือความเพิกเฉย... ความเกลียดชัง.....และความรุนแรงมิใช่ทางแก้ปัญหา...**

ไม่เพียงแต่มีการสนทนาระหว่างวิทยากรเท่านั้น แต่ผู้เข้าร่วมงาน ยังได้แสดงความคิดเห็นและสะท้อนความรู้สึกต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยการเขียนข้อความในกระดาษ เอกสารฉบับนี้จึงเป็นการรวบรวมและสรุปความคิดเห็น รวมทั้งความรู้สึกของผู้ร่วมงานทุกคนที่ต้องการให้เกิดความสงบสุขในภาคใต้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขอขอบคุณผู้แทนสภาองค์กรมุสลิมแห่งประเทศไทย สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย เจ้าอาวาสวัดช้างให้ดัตถการ วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ร่วมงานทุกท่าน โดยเฉพาะคุณหญิงอัมพร มีศุขกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ดำเนินการสนทนา และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ช่วยจัดงานครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นตะเกียงส่องให้เห็นทางสว่างในการแก้ปัญหา และแสดงถึงความห่วงใยประชาชนคนไทยทุกท่าน โดยเฉพาะ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และขอให้ผู้สูญเสียทุกฝ่ายมีพลังและกำลังใจที่จะร่วมสร้างสมานฉันท์ให้เกิดความรัก และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในผืนแผ่นดินไทยต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มีนาคม 2548

สารบัญ

หน้า

พิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลแก่ประชาชนคนไทยที่เสียชีวิต	2
คำกล่าวต้อนรับ : ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก	2
คำกล่าวไว้อาลัย : นายนิติ ฮาชัน	3
คำกล่าวไว้อาลัย : บาทหลวงอนุชา ชาวแพรงน้อย	6
คำกล่าวไว้อาลัย : นายสุขชัย เมธาวิกุล	7
ธรรมไว้อาลัย : เจ้าอาวาสวัดขานีหัตถการ	7
การสนทนา เรื่อง “เข้าถึง...เข้าใจ...พัฒนา...: มุ่งเยียวยาสังคมไทย”	9
สรุปคำถามของผู้เข้าร่วมการสนทนา	20
ประมวลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	26
ประมวลข้อความไว้อาลัยในกรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	30

การสนทนา

เรื่อง “เข้าถึง...เข้าใจ...พัฒนา... : มุ่งเยี่ยวยาสังคมไทย”

ในพิธีทำบุญอุทิศส่วนกุศลแก่ประชาชนที่เสียชีวิต

จากเหตุการณ์ความรุนแรงในภาคใต้

วันจันทร์ที่ 15 พฤศจิกายน 2547

ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เมื่อวันจันทร์ที่ 15 พฤศจิกายน 2547 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้จัดงานทำบุญอุทิศส่วนกุศลแก่ประชาชนคนไทยที่เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความรุนแรงในภาคใต้และจัดให้มีการสนทนาในหัวข้อ “เข้าถึง...เข้าใจ...พัฒนา... : มุ่งเยี่ยวยาสังคมไทย” โดยได้เชิญประชาชนผู้สนใจ องค์กรเอกชน ข้าราชการ อนุกรรมการคณะต่างๆ สื่อมวลชน และนักศึกษา มาร่วมงาน โดยเชิญผู้นำศาสนา อิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพุทธ กล่าวคำไว้อาลัย และร่วมสนทนากับผู้แทนสมาชิกรัฐสภาและกลุ่มนักวิชาการ โดยมีคุณหญิงอัมพร มีสุข กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการสนทนา นอกจากนี้ภายในงานได้จัดนิทรรศการเกี่ยวกับกิจกรรมประสานความร่วมมือของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้านต่างๆ ต่อเหตุการณ์ที่

เกิดขึ้น รวมทั้งการเชิญชวนผู้มาร่วมงานได้เขียนแสดงความรู้สึกต่อ
ญาติและประชาชนผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ดังกล่าว สรุปรวม 4
ประเด็น คือ

1. พิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลแก่ประชาชนคนไทยที่เสียชีวิต
2. การสนทนาในหัวข้อ “เข้าถึง...เข้าใจ...พัฒนา... :
มุ่งเยียวยาสังคมไทย”
3. ประเด็นคำถาม ของผู้เข้าร่วมสัมมนาต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
4. ประมวลข้อความไว้อาลัยในกรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ข้อคิด
เห็นและข้อเสนอแนะ

1. พิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลแก่ประชาชนคนไทยที่เสียชีวิต

ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก ประธานกรรมการสิทธิ
มนุษยชนแห่งชาติ กล่าวต้อนรับและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการ
จัดงาน ดังนี้

ท่านผู้แทนสภาองค์การมุสลิมแห่งประเทศไทย ท่านผู้แทน
สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ
ผมขอต้อนรับและแสดงความขอบคุณเป็นอย่างสูง ที่ท่านได้มาร่วม
งานทำบุญอุทิศส่วนกุศล ซึ่งงานมีเจตนารมณ์สำคัญคือ เพื่อแผ่ส่วน
กุศลไปยังบรรดาท่านที่ได้รับเคราะห์กรรมทุกฝ่ายทุกระดับ ไม่ได้มีการ
แยกแยะทำขึ้นเพื่อกลุ่มนั้นกลุ่มนี้ ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ ผมเรียกว่า

โศกนาฏกรรม ที่เกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่า มาจากสาเหตุที่มีความยุ่งยากซับซ้อน และในขณะนี้ มีสัญญาณบอกว่า ต้องการให้สังคมไทยอยู่ในความมีดมน มีสัญญาณที่บอกถึง อำนาจมืดหรืออิทธิพลมืดที่คุกคามเพื่อปิดหูปิดตา ปิดทุกอย่างในการรับรู้ของสังคม ซึ่งเป็นอันตรายที่เกิดขึ้นในช่วง 3 - 4 วันที่ผ่านมา ดังนั้นการมาร่วมงานในครั้งนี้ คณะกรรมการขออยากเห็นแนวทางการใช้สติปัญญา ความสำนึกร่วมกันในการคลี่คลายปัญหา ความขัดแย้งเข้าสู่ความสมานฉันท์ ให้เกิดขึ้นในพี่น้อง ประชาชนอย่างแท้จริง หลังจากที่ร่วมกันทำบุญก็จะมีการเสวนาเพื่อการแสวงหาทางเลือกร่วมกัน ที่จะก่อให้เกิดสติปัญญาแก้ไขปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้น เพื่อว่าสังคมจะได้มีการทบทวนและพัฒนาไปสู่สังคมที่เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เสรีภาพ ความยุติธรรมและสันติสุข ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และต้องขอขอบคุณท่านผู้มีเกียรติอีกครั้งหนึ่ง ขอให้ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายมีความสุข สวัสดิ์และร่วมกันใช้สติปัญญาที่จะคิดอ่านให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ใช้สติในการอยู่ร่วมกันตลอดไป ขอขอบคุณครับ

คำกล่าวไว้อาลัยของ นายนิติ ฮาซัน จากสภาองค์การมุสลิม

ด้วยพระนามของพระผู้เป็นเจ้าขอความสำเร็จ ความปรานีจึงมีแต่ท่านที่เคารพรักทั้งหลาย ท่านประธาน ท่านคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ท่านผู้แทนของสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย พี่น้องศาสนิกชาวพุทธ ประชาชนที่รักทั้งหลาย กระผมในนามของประชาคมมุสลิม ในนามขององค์การมุสลิมแห่งประเทศไทย รู้สึกน้อมรำลึกและขอขอบคุณทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นอย่างสูงยิ่ง ที่ได้จัดงานสำคัญ ที่เสริมสร้างความสมานฉันท์แก้ปัญหาของชาติให้เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในนามของสภาองค์การมุสลิม เราได้ติดตามเหตุการณ์ที่ท่านได้รายงาน ตั้งแต่เหตุการณ์ที่มีสยิดกรือเซะ และส่งผลกระทบกระเทือนมาถึงปัจจุบัน ที่ทำให้เกิดเหตุการณ์สลายการชุมนุมของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ส่งผลให้มีการสูญเสียชีวิตของผู้ชุมนุมถึง 84 คน และมีการจับกุมผู้ที่ร่วมชุมนุมด้วยวิธีการที่ค่อนข้างจะสร้างความเจ็บช้ำ ปวดร้าวให้แก่ครอบครัวผู้เสียชีวิต และผู้ถูกจับกุมกว่า 1,300 คน ตลอดจนความรู้สึกของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผลกระทบทางด้านจิตใจค่อนข้างมาก และทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ และรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ครั้งนี้ได้สร้าง

ความหวาดระแวง ความสงสัย ความแตกแยกทางความคิดระหว่าง
คนไทยด้วยกันเองอย่างสูงยิ่ง

ในนามของสภาองค์การมุสลิม ขอแสดงความเสียใจและอาลัย
อย่างสุดซึ้งแด่ครอบครัวของผู้สูญเสียชีวิตที่เป็นประชาชนของจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ ข้าราชการทุก ๆ ส่วน
ที่ต้องสูญเสียลูกหลาน ญาติมิตรสหายหรือผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว
ซึ่งได้ทิ้งความทุกข์ระทมไว้ให้กับครอบครัว ในทุกส่วนทุกกลุ่มที่มี
ส่วนเกี่ยวข้อง ในโอกาสนี้ ผมใคร่ขอพรจากพระผู้เป็นเจ้าได้ทรง
โปรดประทานสรวงสวรรค์ ความดีงามตอบแทนแด่ผู้สูญเสียชีวิตครั้งนี้
โดยทั่วกัน ขอพระผู้เป็นเจ้าทรงโปรดประทานให้ครอบครัวของ
ผู้สูญเสียชีวิตมีความอดกลั้นอดทนต่อความทุกข์ยาก เศร้าโศก
และขอให้มีความกำลังใจที่เข้มแข็งสามารถฟันฝ่าอุปสรรคที่กีดขวาง
ทุกประการ ขอพระผู้เป็นเจ้าโปรดประทานพรให้พี่น้องชาวไทยมุสลิม
ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และประชาชนทุกหมู่เหล่าได้ประสบ
ความสุข แล้วเกิดความเป็นธรรม ขออย่าได้ให้เกิดการเข่นฆ่า
การสังหาร การใช้ความรุนแรงต่อกัน ขอให้พ้นจากภัยพิบัติทั้งหลาย
ทั้งปวง ขอพระผู้เป็นเจ้าโปรดประทานความรัก ความสามัคคี ความ
มีเมตตา ความปรานี ความมีน้ำใจ ความไว้วางใจระหว่างกัน
ของชนในชาติ ขอพระผู้เป็นเจ้าทรงโปรดประทานให้เราทั้งหลาย
ได้ห่างไกลจากมารร้าย สิ่งชั่วร้ายทั้งหลายทั้งปวง ผู้ยุยงให้เกิด

ความแตกแยก ผู้ให้ร้ายป้ายสี ผู้ที่บ่อนทำลายสังคมประเทศชาติ ขอให้ทุกท่านจงยึดมั่นในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงให้ใช้ความนุ่มนวลในการแก้ไขปัญหา และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของสังคมและประเทศชาติ ขอให้ศาสนิกทุกหมู่เหล่าจงช่วยกันผนึกกำลังให้กำลังใจกัน ขอพรกันให้แผ่นดินไทยเป็นแผ่นดินสงบร่มเย็น ความสันติสุข ภายใต้ความแตกต่างกันทาง เชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม อยู่ร่วมกันด้วยความเคารพในศักดิ์ศรี ให้เกียรติต่อกัน ด้วยความสันติสุข ด้วยความสงบสุขตลอดไป ขอพระผู้เป็นเจ้าจงโปรดประทานความดีงาม ความร่มเย็น ความสันติสุข ให้กับท่านที่อยู่ ณ ที่นี้ และช่วยสานต่อในหนทางแห่งสันติธรรม หนทางแห่งสันติอย่างต่อเนื่องด้วยความเข้มแข็งทุกประการ ขอขอบคุณ

คำกล่าวไว้อาลัยของ บาทหลวงอนุชา ชาวแพรงน้อย จากสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทยและคณะ

ท่านประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ท่านผู้แทนสภาองค์การสภามุสลิมแห่งประเทศไทย บรรดาศาสนิกชนที่นับถือ ในนามของสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย ขอกล่าวคำไว้อาลัยแด่ประชาชนคนไทยที่เสียชีวิตจากความรุนแรงในภาคใต้ ทุกชีวิต ที่วางวายแล้วเป็นไทยด้วยกัน เหตุการณ์ความไม่สงบใน

จังหวัดชายแดนภาคใต้ นำการสูญเสียเลือดเนื้อของคนไทยด้วยกัน นำความเศร้าสลดมาสู่ผู้สูญเสียญาติมิตรอันเป็นที่รัก ขอพระผู้เป็นเจ้าโปรดประทานแสงสว่างตลอดนิรันดรและการพักผ่อนในสันติสุขกับพระองค์ แต่ประชาชนคนไทยที่เสียชีวิตจากความรุนแรงในภาคใต้ ขอพระองค์โปรดเมตตา บรรเทาใจ ญาติพี่น้องที่สูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ให้มีกำลังใจเข้มแข็ง สามารถยืนหยัดและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างสันติสุข ขอให้ข้าพเจ้าทั้งหลายได้รับความสว่างและการเข้าใจที่จะร่วมมือร่วมใจกัน ในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงภาคใต้ด้วยสันติวิธี ในความรัก ความเมตตาของพระองค์เทอญ ณ บัดนี้ขอประกอบพิธีกรรมเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้กับบรรดาผู้ที่เสียชีวิต

นายสุขชัย เมธาวิกุล ผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กล่าวคำไว้อาลัยต่อประชาชนผู้เสียชีวิตในนามของชาวพุทธ ดังนี้

จากเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ ความสูญเสียที่เกิดขึ้นแก่พี่น้องประชาชน ทั้งข้าราชการ ตำรวจ ทหารนั้น ความสูญเสียดังกล่าวนำมาซึ่งความเศร้าเสียใจกับญาติพี่น้องและผู้อยู่ข้างหลังเพราะทุกชีวิตที่เกิดมามีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และมีความหมายต่อสังคมและมวลมนุษยชาติ เราจึงขอแสดงความเสียใจและอาลัยต่อผู้จากไป ขอให้ดวงวิญญาณของทุกท่านไปสู่สุคติ

เจ้าอาวาสวัดข่านีหัตถการ ได้แสดงธรรมไว้อาลัยแด่ ประชาชนผู้เสียชีวิต

ขอความสุขความเจริญมีแก่ญาติโยมทุก ๆ ท่าน วันนี้เป็นวันที่ญาติโยมทั้งหลายได้แสดงออกถึงซึ่งความรักและความห่วงใย ส่งความหวังดี ความปรารถนาดี อุทิศส่วนบุญ ส่วนกุศลไปให้กับผู้ที่เสียชีวิตที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ในคราวที่ได้ทำการสลายการชุมนุมทุกท่านทุกคนต่างก็เสียใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่มีใครอยากให้เหตุการณ์นี้เกิดขึ้น แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้ว มีสิ่งใดที่เราจะช่วยให้ก็ช่วยเท่าที่ช่วยได้ เท่าที่มีโอกาส วันนี้อาตมาได้มาเห็นภาพที่ได้มีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ ไม่เฉพาะศาสนาใดศาสนาหนึ่ง เรียกว่าทุกศาสนามาทำบุญร่วมกัน

การทำบุญ อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้ คำว่าบุญคือสิ่งที่ดี สิ่งที่ดีงาม สิ่งที่มีประโยชน์ สามารถแปลงเป็นทรัพย์อะไรก็ได้ตามที่บุคคลผู้รับบุญนั้นปรารถนา วันนี้ทุก ๆ ท่านได้มารวม พลังจิต พลังใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก แต่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถทำได้ หลายท่านได้เห็น หลายท่านก็ร่วมอนุโมทนา ซึ่งภาพที่ออกไปจะทำให้หลาย ๆ ท่านเห็นถึงความสำคัญของความห่วงใยของผู้นำ หรือที่ได้มาจัดงานในวันนี้ เป็นการให้สิ่งที่ดี ๆ แก่ผู้ที่ลาโลกไปแล้ว สามารถอนุโมทนาและรับส่วนบุญ

ที่ญาติพี่น้องได้ส่งไปให้ วันนี้เราร่วมส่งไปให้เป็นลักษณะแบบ
จิตถึงจิต ใจถึงใจ เราอุทิศให้ผู้เสียชีวิตที่อาภอตากใบโดยไม่เจาะจง
ว่าเป็นใคร หรือศาสนาใด อาตมาขออารธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และ
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย พร้อมด้วยบุญกุศล คุณงามความดีที่ทุกๆ ท่าน
ได้สร้าง สังสมมา ขอบุญกุศลที่ทุกๆ ท่านตั้งใจทำในวันนี้ จงเป็นปัจจัย
ส่งเสริมให้ดวงวิญญาณทุกดวงที่เสียชีวิตใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
และขอให้ท่านทั้งหลายเหล่านั้น จงมารับและอนุโมทนาส่วนบุญ
ที่ญาติโยมทั้งหลายได้ทำและอุทิศให้ในครั้งนี้ หากดวงวิญญาณ
ของท่านทั้งหลายมีทุกข์ ขอให้พ้นทุกข์ หากมีสุข ขอให้สุขยิ่งๆ ขึ้น
ไป และขอบุญกุศลที่ญาติโยมทุกๆ ท่านได้ทำในวันนี้ พร้อมทั้งทุกคน
ในครอบครัวและญาติมิตรจงประสบแต่ความร่มเย็นเป็นสุข สุขทั้งกาย
สุขทั้งใจ จะนึก จะคิด จะประกอบงาน กิจการใดๆ ก็ขอให้เจริญยิ่งๆ
ขึ้นไปทุกประการเทอญ

2. การสนทนา เรื่อง “เข้าถึง...เข้าใจ...พัฒนา...: มุ่งเยียวยาสังคม ไทย”

ผู้ดำเนินการสนทนา คือ คุณหญิงอัมพร มีสุข กรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมีผู้ร่วมการสนทนา 4 ท่าน ได้แก่

1. นายโสภณ สุภาพงษ์

สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพฯ

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี
กลุ่มนักวิชาการเพื่อสันติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา สถาอานันท์
นักวิชาการด้านปรัชญาศาสนา ภาควิชาปรัชญา
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. รองศาสตราจารย์เสาวนีย์ จิตหมวด
นักวิชาการด้านผู้หญิงกับสันติภาพ คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผู้ดำเนินการสนทนา คุณหญิงอัมพร มีสุข กล่าว แนะนำ
ผู้ร่วมการสนทนา ทั้ง 4 ท่าน และเพื่อให้ทุกท่านทั้งที่เป็นผู้ร่วม
สนทนา และพี่น้องที่เข้ามาร่วมงาน ได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนประเด็น
ความคิดเห็นต่างๆ อย่างทั่วถึง ขอกำหนดกรอบการสนทนา ทำอย่าง
ไรเราถึงจะเยียวย ังคมไทยทั้งหมด มีแค่ที่ตากใบ รวมเรื่องที่เกิด
ขึ้นตั้งแต่ต้นปี ในฐานะที่เป็นสมาชิกในสังคมไทย จะร่วมมือ ร่วมใจ
เยียวยากันอย่างไร ทั้งด้านวัตถุ จิตใจ ความเป็นเพื่อนมนุษย์ และขอ
อัญเชิญกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “เข้า
ถึง...เข้าใจ...พัฒนา...” ให้แก่รัฐบาลว่า “ในการแก้ไขปัญหาชายแดน
ภาคใต้ ขอให้กระทำอย่างนุ่มนวล และให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วย”
ต่อจากนั้นผู้ร่วมสัมนาได้เสนอความคิดเห็นของแต่ละท่านดังนี้

2.1 รองศาสตราจารย์เสาวนีย์ จิตหมวด นักวิชาการด้าน
ผู้หญิงกับสันติภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ได้แสดงทัศนะและความคิดเห็นในเรื่องการนำเสนอสิทธิของผู้
3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

ประการที่ 1 การเข้าถึงองค์ความรู้ ในลักษณะของพื้นที่
ที่ตามสถานการณ์นี้เราแบ่งออกเป็น 2 พื้นที่ คือ พื้นที่ที่หนึ่ง คือ 3
จังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่ของประเทศไทยทั้งประเทศ เราต้อง
เข้าใจว่าคนที่เราจะต้องไปเยียวยา คือใคร มีลักษณะ วิธีคิดอย่างไร
เราต้องเข้าใจทั้ง 2 พื้นที่ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงว่า เมื่อเราต่างก็
เป็นคนไทย ลักษณะความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ส่วนนี้จะเป็นอย่างไรร
เราต้องพยายามตอบคำถามนี้ให้ชัด เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และการ
หาทางออกที่เข้าใจ หรือแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง อาทิ เรบอกว่า 3
จังหวัดชายแดนไม่ใช่คนไทย ต้องการแบ่งแยกดินแดน ในขณะที่บาง
ความรู้ออกว่า “เราต่างเป็นคนไทย” การเข้าถึงองค์ความรู้ดังกล่าวเป็น
สิ่งสำคัญ เริ่มตั้งแต่การตั้งคำถามของผู้บริหารประเทศ

ประการที่ 2 การเข้าใจมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชาย
แดนภาคใต้ เราต้องพยายามทำความเข้าใจปัญหา ความรู้สึก และ
ความต้องการ ต้องทำความเข้าใจอย่างจริงจัง ลึกซึ้งในสิ่งเหล่านั้น เช่น
เราเข้าใจว่า พวกเขามีภรรยาและยากจน ดังนั้น หากเราใช้เงินใน

การแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นการนำไปสู่การแก้ปัญหาผิดๆ การมองอย่าง
เข้าถึง เข้าใจในความรู้ดังกล่าวอย่างแท้จริง จะช่วยให้การแก้ปัญหาได้
ง่ายขึ้น

ประการที่ 3 การพัฒนาการเยียวยา จากการที่พยายาม
เข้าถึง เข้าใจ และการพัฒนาต้องคำนึงถึงกาลเทศะ โดยให้ประชาชนมี
ส่วนร่วม การทำงานที่ผ่านมาดิฉันได้แลกเปลี่ยนการทำงานกับกองทัพ
ภาคที่ 2 เพื่อแสดงทัศนะ หรือความเห็นของโครงการที่กองทัพภาคที่
2 จะนำไปใช้ในพื้นที่ ผู้แทนมุสลิมที่เข้าร่วมวันนั้น แสดงทัศนะไม่เห็น
ด้วยกับกระบวนการทำโครงการที่ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการแก้ไข
ปัญหาตั้งแต่ต้น แนวทางการปฏิบัติของโครงการที่กองทัพภาคที่ 2
“จะไม่ใช้หัวกระสุน แต่จะใช้หัวใจ และหัวใจในการช่วยกัน
ทำงาน” ในลักษณะของพี่น้องมุสลิม องค์กรพัฒนาเอกชน หรือองค์กร
ชุมชน หลายๆ ส่วนพร้อมที่จะทำงานแบบใช้หัวใจ

ประการที่ 4 ในเรื่องพื้นที่ เราอาจจะไม่เน้นที่ 3 จังหวัด
ชายแดนภาคใต้ แต่จะรวมพื้นที่ที่กำลังเป็นปัญหา คือ พื้นที่ของ
ประเทศส่วนอื่นๆ ที่ไม่เข้าใจ ไม่เข้าถึง และไม่พยายามที่จะเข้าใจ เรา
ต้องพยายามแก้เรื่องความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติที่มีตราบนี้ โดยวันนี้
ดิฉันเชื่อว่า การให้การศึกษาก็ทำให้เกิดการรู้แจ้ง รู้จริง และทำให้เกิด

การแก้ไขปัญหา เราต้องมองทั้งระยะสั้น และระยะยาว โดยระยะยาว อาจจะต้องพยายามทำต่อไป แม้ยังมีปัญหาเรื่องโครงสร้าง แต่ในระยะสั้น สิ่งที่เราเห็นว่าสามารถทำได้จริง คือ **สื่อที่มีอิสรภาพนำเสนอความจริงที่เป็นความจริง มิใช่ความจริงที่เป็นความเท็จ**

ผู้ดำเนินการสนทนาได้เสริมประเด็นของคุณเสาวนีย์ว่า หลังจากที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงต่างๆ อย่างต่อเนื่อง สังคมไทย เกิดการแบ่งขั้วออกเป็น 2 ทางสุดโต่ง ทั้งการใช้ความรุนแรงในการจัดการขึ้นเด็ดขาด หรือความพยายามประนีประนอมอย่างมาก สิ่งหนึ่งที่นำเป็นห่วงมากกว่านั้น คือ การเพิกเฉยของคนส่วนหนึ่งในสังคม หรือมองเรื่องดังกล่าวอย่างไม่สนใจ การที่อาจารย์เสาวนีย์ใช้คำว่า **“มิเห็นด้วยอย่างสมานฉันท์”** นั้นเป็นการใช้สันติวิธีในการเข้ามาทำงาน

2.2 นายโสภณ สุภาพงษ์ ได้แสดงทัศนะดังนี้ เราอาจจะต้องเริ่มดูว่า เราทุกคนจะทำอย่างไรกันดี **“จุดที่เราสามารถทำเองได้ โดยไม่ต้องคอยผู้อื่น”** นั่นคืออะไร ไม่มีความสามัคคีใดที่ตั้งอยู่บนความยุติธรรม ดังนั้นหากจะสร้างความสามัคคี ต้องสร้างความยุติธรรมก่อน และ**ไม่มีความแข็งแกร่งใดที่ตั้งอยู่บนความเกลียดชัง** การใช้ความรุนแรงแก้ปัญหา ยิ่งทำให้เกิดภาวะล่มสลาย

เราต้องใช้ความรักในการทำงาน เราไม่สามารถหยุดการกระทำอันรุนแรงของ ผู้ก่อการร้าย หรือการยั่วยุโทสะของผู้นำรัฐบาลที่ใช้อำนาจและความรุนแรง ซึ่งยิ่งทำให้เกิดความรุนแรงมากยิ่งขึ้น วันนี้เรามองที่ตัวเอง ดีกว่า ดังนี้

ประการที่ 1 องค์กรทั้งหลาย ทั้งมูลนิธิ องค์กรพัฒนาเอกชน ควรรวมตัวกันเข้าไปเยียวยา เป็นเพื่อนกับเหยื่อ หรือกับญาติพี่น้องของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าว เราเริ่มจากการเยียวยาเพื่อน ปัญหาของที่นี่มิใช่เรื่องทุนการศึกษา หรือการสังคมสงเคราะห์แบบวัตถุ เราควรให้คาราวานของความเมตตา เราควรทำให้ที่นั่นสว่างขึ้น โดยอำนาจที่มีน้ำใจ เพื่อเยียวยาหัวใจน้อยๆ ของเด็กในพื้นที่

ผมพบอิสมาแอ อายุ 16 ปีที่หนองจิก โคกโพธิ์ โดยบิดาของอิสมาแอเสียชีวิตที่เหตุการณ์กรือเซะ เหตุการณ์วันนั้นทำให้มารดาของอิสมาแอเสียสติ ในขณะที่มีน้องอีก 4 คนที่ต้องเลี้ยงดู การเยี่ยมเยียนหลายๆ ครั้ง ทำให้ผมเห็นความจริงอีกแบบหนึ่ง ที่อิสมาแอกล่าว ว่า **“พ่อของผมไม่ติดยา”** การที่เราสร้างความเชื่อต่างๆ แบบเหมารวม และสร้างความเกลียดชัง ผู้ที่เสียชีวิตมีจำนวนมากกว่าที่รัฐบาลให้ข้อมูล ตรงนี้อาจให้ระมัดระวังว่า การพูดจาต่างๆ

หรือการให้ความเห็นต้องไม่แบ่งแยก ต้องแก้ไขปัญหาแบบเข้าถึง ทำหน้าที่ต่อความเป็นเพื่อนมนุษย์ที่นั้นอย่างจริงจัง

ประการที่ 2 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ควรตั้งคณะอนุกรรมการ ที่มีองค์ประกอบพิเศษที่มีผู้แทนจากคนในพื้นที่เข้าร่วมกระบวนการติดตามข้อเท็จจริง เพื่อให้เกิดการจัดการข้อมูลอย่างชัดเจน และตรงไปตรงมา โดยมีหน้าที่ 2 ลักษณะ คือ การค้นหาความจริงที่เกี่ยวกับผู้บริสุทธิ์ที่เสียชีวิตในเหตุการณ์ทั้งหมด ผมยกตัวอย่างการไปพบผู้แทนหน่วยราชการต่างๆ ผู้ที่ถูกจับกุม 270 กว่าคน ผู้บาดเจ็บสาหัสอีก 20 กว่าคน วันที่ผมพบผู้ที่ถูกจับกุมในห้องขังของค่ายทหาร ผมเห็นการปฏิบัติของทหารที่ยังไม่เข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนดี หลังจากนั้นผมส่งโทรศัพท์มือถือให้ แต่ละคนโทรกลับหาญาติที่บ้าน ทุกคนต่างร้องไห้ ชีวิตคนก็มีแค่นี้ครับ **มีเพื่อน มีที่พักพิง และมีกำลังใจ** คณะอนุกรรมการพิเศษนี้ควรทำหน้าที่ดูแลในลักษณะแรกคือ การค้นหาข้อเท็จจริงจากผู้บริสุทธิ์ทั้งที่ถูกจับ และเสียชีวิตจำนวนมากกว่า 1,300 คน อีกลักษณะคือ การตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงการเกิดเหตุการณ์ “การสลายการชุมนุม” หรือ “การล้อมฆ่า” สิ่งที่ต้องให้ตั้ง ก็เพื่อเป็นการช่วยให้ความเห็น ทิศทางที่เป็นกลางในการทำงานเรื่องข้อมูล คณะกรรมการพิเศษที่นายพิเชษฐ สุนทรพิพิธ เป็นประธานได้สวนข้อเท็จจริง เหตุการณ์สลายมอบหน้าสภอ. ตากใบ มีโอกาสมากที่จะไม่ตรงกับความจริง

เนื่องจากเป็นคณะกรรมการที่ตั้งโดยนายกรัฐมนตรี ตรงนี้อาจจะกลายเป็นระเบิดเวลาที่ยิ่งใหญ่มาก

ประการที่ 3 ผมคิดว่า จำเป็นที่จะต้องยกเลิกกฎอัยการศึก อาวุธที่ดีที่สุด คือ การแต่งตัวแบบคนธรรมดา แบบไม่มีอาวุธ ในเมื่อเราคิดว่า เราทำเพื่อสังคม หรือคนส่วนร่วม เราก็ไม่มีความจำเป็นต้องใช้อาวุธ การยกเลิกกฎอัยการศึก และนำข้อเสนอของนายจาตุรนต์ ฉายแสง มาใช้ ก็จะช่วยให้ความรุนแรงมากกว่าร้อยละ 50 ลดไป การที่เราทำความเข้าใจ “ปกครอง” แบบที่มีใช้ “ปกป้อง และครอบครอง” ในพื้นที่ที่มีทั้งโจรที่โหดร้าย และมีการใช้อำนาจที่รุนแรงของรัฐ แต่คนส่วนใหญ่อีกมากกว่าหนึ่งล้านคนเป็นผู้บริสุทธิ์ วันนี้ เราเชื่อว่าไม่มีเมล็ดพันธุ์ของความโหดร้ายใดที่จะออกเป็นเมล็ดพันธุ์แห่งสันติภาพได้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี ให้ทัศนะว่า ผมอยู่ในพื้นที่ และเห็นภาพหลายๆ อย่าง เห็นว่าเป็นปัญหา อาทิ การละเมิดสิทธิของประชาชนโดยรัฐ ทำให้เกิดความรุนแรงมากขึ้น ในอีกด้านก็คือ โจร หรือกลุ่มก่อการร้ายที่ยอมรับว่ามีจริง ดังนั้นความรุนแรงเกิดขึ้น 2 ด้านทั้งจากรัฐและกลุ่มก่อการร้าย แต่เราก็ไม่สามารถหาข้อสรุปใดๆ ได้ในวันนี้

เราพยายามหารากของปัญหา การขยายตัว หรือความเร่ง
สถานการณ์ รากของปัญหาทั้งความขัดแย้ง ชาตินิยม ศาสนา
ช่องว่างความยากจน ผู้มีอิทธิพล ยาเสพติด ภาพรวมทั้งหมด
เป็นปัญหาพื้นฐานของความยากจน ความด้อยโอกาส รวมกับประเด็น
ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ทำให้เกิดความแตกแยก ตรงนี้เป็น
รากปัญหาเชิงโครงสร้าง

ส่วนตัวเร่งของปัญหามาจากทั้ง 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายรัฐ และผู้ที่
ก่อการร้าย ทำให้ประชาชนที่บริสุทธิ์ส่วนหนึ่งได้รับผลกระทบจาก
การก่อความรุนแรงทั้ง 2 ฝ่าย วันนี้เราต้องหาทางให้ทุกฝ่ายเข้าใจว่า
**ความรุนแรงมิใช่ทางออกของปัญหา เราต้องหาทางออกแบบ
สันติวิธี** เราต้องทำความเข้าใจว่า การสูญเสียต่างๆ จะเยียวยา
ด้วยวิธีใด ทั้งการเยียวยาขององค์กร สิทธิมนุษยชน องค์กรเอกชน
หรือองค์กรของรัฐ เราต้องให้ความสำคัญเรื่องดังกล่าว ตัวอย่างที่
อาจารย์เสาวนีย์ ยกตัวอย่างก็เป็นการแก้ไขปัญหาที่ดี การใช้น้ำใจ
ความผูกพัน ความดีในการแก้ไขปัญหามา เป็นการดำเนินงานด้านบวก
เพื่อช่วยเหลือประชาชน

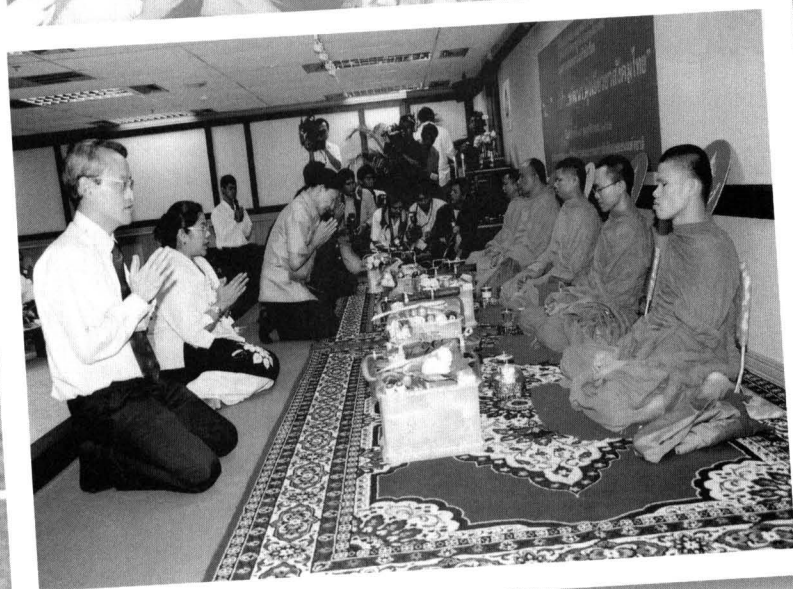
ส่วนเรื่องการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ สถานการณ์ดังกล่าว
กระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก ที่ปัตตานีเมื่อ
สัปดาห์ที่ผ่านมา ห้างบิ๊กซีเริ่มเปิดดำเนินงาน ประชาชนในพื้นที่ให้
ความสนใจเป็นอย่างมาก เท่าที่ทราบมีเงินไหลเวียนมากกว่าวันละ

20 – 30 ล้านบาท ดังนั้นเราเห็นว่า คนต้องการชีวิตแบบสันติภาพ ท่ามกลางความขัดแย้งต่าง ๆ ประชาชนพยายามหาทางออก ของ ตนเอง การที่เรามีการลงทุน หรือขยายโอกาสทางการค้าให้คน ระดับล่างหรือในพื้นที่ ก็เป็นการเยียวยา แต่ก็ต้องกล้าในการทำงาน แบบที่คุณโสภณพูด เราเห็นความถวิลหาในการแก้ไขปัญหาของ ชาวบ้าน

ผมต้องการสะท้อนว่า คนในพื้นที่ต้องการความสงบ และ พยายามมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เราเชื่อว่า ความรุนแรงที่เกิด ทั้งจากรัฐ และผู้ก่อการร้าย หากจะยุติ หรือทำให้ความรุนแรงลดลง คือ การยุติการกระทำของรัฐ เพื่อมิให้เกิดแรงเหวี่ยงที่รุนแรงแบบ ปฏิกริยาตอบกลับ ผมคิดว่า หากรัฐยุติการกระทำที่รุนแรง ก็จะช่วย ให้ตัวเร่งความรุนแรงต่างๆ น้อยลง รัฐต้องใช้ความอดทน อดกลั้น อย่างสูงในการทำงานเรื่องดังกล่าว เป็นการแก้ไขปัญหาที่เราเห็น ในวันนี้ และหากจะดำเนินการใดๆ ที่เป็นปัญหา รัฐต้องเร่งแก้ไข คนปัตตานีวันนี้ อยากให้รัฐบาลเร่งแก้ไขปัญหาตามมาตรการที่ตกลง หรือรับปากไว้ อย่ารอช้า หากรัฐไม่ดำเนินการใดๆ ความเสียหาย ต่างๆ ก็จะตามมา

ผู้ดำเนินการสนทนาสรุป ประเด็นสำคัญที่อาจารย์ศรีสมภพ พูดถึงคือ ตัวเร่ง การเกิดความรุนแรงที่มาจากทั้งภาครัฐ และผู้ก่อ

15 พฤศจิกายน 2547 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจัดพิธีทำบุญอุทิศส่วนกุศลแก่ประชาชนคนไทยที่เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความรุนแรงในภาคใต้ และจัดการสนทนาในหัวข้อเรื่อง "เข้าถึง เข้าใจ พัฒนา : มุ่งเยียวยาสังคมไทย"

29 ตุลาคม 2547 คุณหญิงอัมพร มีสุข คุณอาภร วงษ์สังข์ และคุณนัยนา สุภาพงษ์
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมกับคุณโสภณ สุภาพงษ์ สว.กทม.หาข้อมูล
บริเวณหน้า สภอ.ตากใบ กรณีการสลายการชุมนุม 26 ตุลาคม 2547

30 ตุลาคม 2547 คุณหญิงอัมพร มีสุข คุณอาภร วงษ์สังข์ และคุณนัยนา สุภาพงษ์
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมกับคุณประนุญ สุวรรณภักดี รักษาการ
เลขาธิการคณะกรรมการฯ เข้าเยี่ยมผู้บาดเจ็บจากกรณีการสลายการชุมนุม 26 ตุลาคม
2547 ณ โรงพยาบาลปัตตานี

1 พฤศจิกายน 2547 คุณหญิงอัมพร มีสุข คุณอาภร วงษ์สังข์ และคุณนัยนา สุภาพงษ์
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมกับคุณประณู สุวรรณภักดี รักษาการ
เลขาธิการคณะกรรมการฯ เยี่ยมผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการของรัฐในภาคใต้

การร้าย แม้วันนี้เราไม่รู้ว่าใครเป็นผู้ดำเนินการ หรือต้นเหตุ แต่เราก็สามารถหยุด หรือชะลอความรุนแรงตรงนั้นเองได้ จึงใคร่ขอให้รัฐบาลมีความพยายามทำเรื่องดังกล่าว นอกจากนั้นรัฐบาลต้องอดทน อดกลั้น ไม่ใช้ความรุนแรงในการดำเนินการ

รองศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณฯ สถาอานันท์ กล่าว ถึงประเด็นเรื่อง “ความเข้าใจ” โดยมองใน 5 มิติ คือ

มิติที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับความเข้าใจ
การเปลี่ยนแปลงของการศึกษามากกว่า 400 ปี เราให้ความสำคัญของความรู้จากโลกภายนอกมากกว่า เราพยายามหาความรู้แบบที่ไม่มีอคติในการทำงาน วันนี้เราเชื่อว่า วิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือในการหาความรู้ดังกล่าว วันนี้เราแยกส่วนของความรู้ดังกล่าว โดยใช้ข้อเท็จจริงแบบประจักษ์มาบอก หรือทำความเข้าใจ ความรู้แบบนี้สนใจความเข้าใจของผู้รับรู้น้อย เราไม่สนใจว่าผู้รับรู้เข้าใจเรื่องดังกล่าวอย่างไร ประเด็นประจักษ์นิยม กับพวกที่ดีความ ดังนั้นหากสังคมลงทุน ความรู้แบบเหตุและผลอย่างวิทยาศาสตร์ แต่ไม่ลงทุนกับการพัฒนาความเข้าใจ ทำให้ศักยภาพในการทำความเข้าใจปัญหาต่างๆ อ่อนแอลง

มิติที่ 2 ข้อเท็จจริง และเรื่องราวที่สร้างจากข้อเท็จจริง
เป็นความรู้ที่เกิดจากเหตุที่เป็นจริง ถ้าดูด้านเดียวจะไม่ใช่ปัญหา เช่น ปรากฏการณ์ที่ประเทศอังกฤษ คืนฮ้องกงให้ประเทศจีน ปรากฏ

การณวันนั้น มีภาพเดียวกัน แต่การอธิบายของ แหล่งต่างๆ จะมีความแตกต่างกันออกไป อาทิ BBC บอกว่า ประเทศอังกฤษให้ความมั่งคั่งแก่ฮ่องกง ในขณะที่ CNN บอกว่า เป็นการกลับสู่มาตุภูมิของเติ้งเสี่ยวผิง ในขณะที่ประเทศจีนบอกว่า เป็นจุดจบของประวัติศาสตร์ที่น่าอดสูของชาติ การที่เราเข้าใจเรื่องราวของข้อเท็จจริงแบบด้านหนึ่งด้านใด เราก็จะพิจารณาเรื่องราวนั้น ๆ ว่าเป็นข้อเท็จจริง และสร้าง ทศนคติจากข้อเท็จจริงนั้นๆ

มิติที่ 3 การเข้าใจ เหตุ และ ผลของสถานการณ์
ตัวอย่างการเกิดเหตุการณ์ “World Trade” ที่สหรัฐอเมริกาในช่วงวันที่ 11 กันยายน มีการเข้าใจแบบที่มีเหตุและผลต่างๆ กัน ท่าทีต่อการมอง หากบอกว่า ปรากฏการณ์นี้เป็นสาเหตุ และทำให้เกิดผลใดๆ เราก็ มีควรหลงลืมว่า เหตุใดๆ ก็มักจะโยงกับผลอื่นๆ มาโดยตลอด มิใช่เกิดแบบไร้รากฐาน

มิติที่ 4 จินตนาการชีวิตคนอื่น วัฒนธรรมไทย ถูกครอบงำด้วยอุดมการณ์ ชาตินิยมแบบคับแคบมานาน ตัวอย่าง พุทธธรรมเป็นศาสนาสากล มิได้ติดนียาม หรือการใช้กรอบใดๆ แต่พุทธศาสนาในประวัติศาสตร์ไทย ถูกลดทอนเป็นดัชนีชี้วัดความเป็นไทย คนที่นับถือศาสนาอื่นก็กลายเป็นคนอื่นๆ เกิดความระแวงในกลุ่มคนต่างๆ กันออกไป การจินตนาการแบบนี้ทำให้เกิดลักษณะเฉพาะมากเกินไป และทำให้เกิดความขัดแย้ง

มติที่ 5 เศรษฐศาสตร์แห่งความเห็นใจ คนที่มาเยี่ยมคนป่วย หากมีความรัก ความเห็นใจจริง ของขวัญอาจจะไม่แพงมาก แต่ให้เวลาเยี่ยมมาก และบทสนทนาเป็นการเยียวยา และเห็นใจ เช่นเดียวกับการเยียวยาแผลของเหตุการณ์ มีอาจใช้ยาหรือวัสดุราคาแพงในการรักษา ปัญหาความเข้าใจในสังคมไทย เป็นปัญหาในการรับรู้มากกว่าการเข้าใจ พอๆ กับการรับรู้ และซาบซึ้งในความเป็นคนไทย

3. คำถาม ของผู้เข้าร่วมฟังการสนทนา

คำถามที่ 1 มีความเห็นอย่างไร กับการฆ่าโหดรายวัน คนไทยพุทธ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่เห็นมีการพูดความสูญเสียด้านนี้ เท่ากับการเสียชีวิตของชาวมุสลิมที่ “ตากใบ”

รองศาสตราจารย์เสาวณีย์ จิตหมวด : ขอเรียนว่า มีผู้เสียชีวิตทั้งพุทธ และมุสลิม เสียชีวิต โดยถ้วนทั่วฉันใดคู่กับทหารในพื้นที่ก่อนเหตุการณ์ตากใบ ทราบว่า การเสียชีวิตของข้าราชการ โดยเฉพาะตำรวจในพื้นที่ เป็นการแสดงออกถึงสัญลักษณ์ของ “การกระทำที่สร้างความเจ็บช้ำมากที่สุด” วันนี้ผู้สร้างความรุนแรงมีอยู่ทั่วไป เป็นผู้ที่ถูกขูดรีด หรือกดทับจากการใช้อำนาจมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ดิฉันคุยกับครอบครัวของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงดังกล่าว ครอบครัวของคนที่เป็นเครือญาติของตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่รัฐ ได้รับการเยียวยาบ้างแล้ว ในขณะที่ครอบครัวของบุคคลทั่วไปยังถูกปล่อยทิ้ง การที่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว และโยงเรื่องการเมืองของความแตกต่าง ทั้งความแตกต่างทางศาสนา และลัทธิการแบ่งแยกดินแดน การกระทำดังกล่าว ทำให้เกิดการเกลียดชังไปทั่ว ทั้งในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และในสังคมของประเทศไทย วันนี้เราพบว่า **“ความอยุติธรรม” แบบที่เกิดจากความเกลียดชังเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ในหลายมิติที่ซับซ้อน**

นายอิมรอน ฮัมสุรี คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย : เราไม่สบายใจในเหตุการณ์ดังกล่าว อยากหาทางที่ช่วยกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว พยายามมองว่า “เข้าถึง...เข้าใจ...พัฒนา... : มุ่งเยียวยาสังคมไทย” เราเห็นว่า ปัญหาหนักใจวันนี้ คือรัฐบาลดำเนินการแบบไม่รู้ข้อเท็จจริง ข้อมูลที่นำเสนอต่อสาธารณชนกลายเป็นข้อมูลที่เป็นเท็จ ทำให้เกิดความไม่พอใจกับผู้รู้ในเหตุการณ์ ความวิตกเรื่อง “ข้อสรุปจากการทำงานของคณะกรรมการที่มีนายพิเชษฐ สุนทรพิพิธ เป็นประธาน” อาจจะยิ่งทำให้เกิดความรุนแรง ปรากฏการณ์ความต้องการวิถีชีวิตที่สงบสุขทั้งการจับจ่ายสินค้าที่ห้างสรรพสินค้าใหม่ๆ ทำให้เราเห็นว่า ประชาชนพี่น้องในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ต้องการความสุข ความสงบในการใช้

ชีวิต ข้อเท็จจริงจากการเข้าเยี่ยมเยียน เราเห็นว่า ผู้เสียชีวิตและผู้ถูกจับกุม เป็นคนมาจากพื้นที่ อ.ตากใบมากกว่าพื้นที่อื่นๆ นอกจากนั้น ยังพบว่า หลายๆ คนมิได้เกี่ยวข้องในเรื่องนี้แต่อย่างใด แต่อยู่ในพื้นที่ หรือผ่านไปมาในขณะที่เกิดเหตุการณ์ แต่ก็ถูกจับกุมไปด้วย

คำถามที่ 2 การวิเคราะห์ 5 ประเด็นของ อาจารย์ สุวรรณ สถาอานันท์ ทางออก คืออะไร หากผู้นำประเทศเข้าใจ แล้ว ยังจะทำให้เกิดอะไรดีขึ้นได้หรือไม่

รองศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณ สถาอานันท์ : วิทยากรท่านอื่นๆ ได้ให้คำตอบเชิงรูปธรรมแล้ว สิ่งที่ดิฉันจะพูดคือ มองที่รากฐานของความคิดในการทำงานเรื่องดังกล่าว เรื่องนี้เป็นเรื่องระยะยาว ที่เราต้องหาทางออกร่วมกัน รูปธรรมที่ชัดเจนของหลายๆ ท่านสามารถทำได้จริง

คำถามที่ 3 ทำไมถึงเกิดกลุ่มไม่พอใจรัฐบาล อะไรเป็น ขบวนการของปัญหาการปราบปรามที่รุนแรง โดยอ้างถึงปัญหาต่างๆ ทั้ง ลัทธิอุบาทว์ ยาบ้า เราจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไร

นายโสภณ สุภาพงษ์ : จากการทำงานเก็บข้อเท็จจริงในภาคใต้มากกว่า 10 ครั้ง เห็นว่ามีการเกิดของชาย “ไม่พอใจ” หลายๆ กลุ่ม โดยมีการกระทำที่ยั่วยุ หรือทำให้เกิดความรุนแรงต่างๆ

มากมาย ข่ายเหล่านี้อยู่กระจัดกระจาย แบบไม่มีเครือข่าย การกระทำของโจรก่อการร้าย เป็นการยั่วยุโทสะรัฐบาลให้ใช้กำลังความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา ซึ่งก็ส่งผลต่อความรุนแรง และความเชื่อต่างๆ อีกแบบหนึ่ง การกระทำดังกล่าวนั้น จะทำให้กลุ่มที่แก้ไขปัญหาแบบรุนแรงมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ การกระทำแบบนี้เป็นการสร้างแรงสะท้อน

ข้อคิดเห็นจากการแสดงความเห็นของ “พูโล” มิได้เป็นแก่นสารสาระใดๆ แต่ความรุนแรงหรือการกระทำที่เกิดขึ้นล้วนมีเหตุมาจาก “ข่ายความรันตหรือความอยุติธรรม” วันนี้กลุ่มคนบริสุทธิ์ ที่เป็นเหยื่อของการกระทำครั้งนี้ ถูกทอดทิ้งหรือเพิกเฉย เนื่องจากในพื้นที่ทุกคนต้องระวังตัวว่าจะถูกเหมารวมเป็นพวกที่ก่อการร้าย (แบบผิดๆ) การเข้าใจข้อเท็จจริงนี้ทำให้เราเห็นแนวทางการแก้ไขปัญหาว่าจะช่วยเหลือเหยื่อบริสุทธิ์เหล่านี้ได้อย่างไร หน้าที่นี้คือ หน่วยงานส่วนกลาง องค์การอิสระ หรือองค์กรของรัฐ เด็กน้อย “สุไลมาน” อายุ 3 ขวบที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรง ทำให้กำพรวาบิดา จนมีอาการหวาดระแวงบุคคลภายนอกที่เข้ามา ครั้งแรกๆ เด็กกลัวจนตัวสั่น แต่พอเราไปทักทาย ใช้ความเมตตา ผมไปที่นั่น 3 ครั้ง สร้างความเป็นเพื่อน มิตรภาพในการทำงาน ทำให้เด็กน้อยเริ่มกลายเป็น “เพื่อน”

คำถามที่ 4 รากเหง้าของความไม่สงบ เกิดจากอะไร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี :

ความซับซ้อนของปัญหา จัดได้ 3 ประเภท คือ (1) **ปัญหาเชิงโครงสร้าง** เป็นรากเหง้าของเหตุการณ์ เป็นเรื่องระยะยาว และแบบมหภาค ในการดำเนินการ (2) **ปัญหาเรื่องตัวเร่ง**ของการดำเนินการที่สำคัญ คือ การปฏิบัติของฝ่ายรัฐ ทำให้ความรุนแรงต่างๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ การกระทำที่ฝ่ายก่อการร้ายยั่วยุให้ รัฐ ก่อความรุนแรง ทำให้เกิดความเกลียดชัง และความไม่สมานฉันท์ ความไม่พอใจ ความหวาดระแวง และ (3) **ปัญหาเรื่องตัวชี้ขาด** ตรงนี้เราไม่อาจจะคาดเดา เราต้องทำความเข้าใจปัญหาเชิงโครงสร้าง หรือตัวเร่งให้มากขึ้น ทำให้รัฐ รับรู้ เข้าใจ และเปิดกว้าง

หากเราเข้าใจวิธีแก้ของปัญหาใน 3 ลักษณะดังกล่าว จะทำให้เห็นแนวทางว่า หากจะแก้ปัญหาก็ต้องยุติตัวเร่งของการดำเนินการ และพยายามปรับปรุงโครงสร้างที่เกิดปัญหา ในขณะที่เราพยายามลดทอนกำลังของความรุนแรงที่ทำให้เกิด “ตัวชี้ขาด”

คำถามที่ 5 การกระทำที่รุนแรงลัทธิอำนาจรัฐ เป็นการกระทำของประชาชนจริงหรือไม่

รองศาสตราจารย์ เสาวณีย์ จิตหมวด : เท่าที่เห็นประชาชนยังไม่มีกำลังพอในการลุกมาต่อต้าน หรือปฏิเสธอำนาจรัฐ

อย่างสิ้นเชิง เนื่องจากทุกคนเป็นคนไทย ที่รักชาติ บ้านเมือง เป็นไทยมุสลิม ที่เชื่อว่า เมื่อวิญญูณออกจากร่างแล้วก็ต้องการไปอย่างสงบ และมีแผ่นดินของประเทศไทยปกคลุมร่างไว้วิญญูณนั้น วันนี้เขาวิตกว่า เขามีสิทธิที่จะตายแบบที่เป็นมุสลิม หรือมีความสุข นอกจากนั้นยังไม่แน่ใจว่าศพของเขาจะได้รับสิทธิตามพิธีกรรมหรือไม่ วันนี้เราเห็นว่า ผู้แทนของเราอย่าง นายสมชาย นีละไพจิตร หายตัวไปโดยไม่ มีหลักฐาน หรือร่องรอยใดๆ เราไม่รู้ว่า การหายไปครั้งนี้ ร่างของนายสมชาย ถูกจัดการโดยวิธีใด อยู่ในจารีต หรือ วัฒนธรรมของมุสลิมหรือไม่ โดยความเป็นมุสลิมในภาพรวม เราไม่เชื่อว่า “จะใช้ความรุนแรง” แต่เชื่อว่า หลังจากการเกิดเหตุการณ์ก่อการร้าย 11 กันยายน เราเชื่อว่า มีผู้ปรารถนาดี แต่อาจจะประสงค์ร้าย ที่ต้องการสร้างความแตกแยกกระหว่าง “ไทยพุทธ” และ “ไทยมุสลิม”

ศาสตราจารย์ เสน่ห์ จามริก ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กล่าวว่า ปัญหาความรุนแรงในภาคใต้ การจะคลี่คลาย โดยการใช้กำลังอำนาจ หรืออำนาจมืด อิทธิพลมืด การคุกคามส่วนตัว หรือการให้มวลชนปะทะกับมวลชน การสนทนาววันนี้เราได้ข้อคิด ว่าอำนาจ กำลัง กลวิธีที่ใช้มวลชนปะทะมวลชน บั่นทอนทำลายประเทศชาติ ข้อความคิดเห็นจากการอภิปราย สอดคล้องกับกระแสพระราชดำรัส คือ การใช้สติ สำนึก ปัญญา ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อ

ร่วมกันแสวงหา มิใช่ความรู้ความเข้าใจจากมุมมองใดโดยเฉพาะ ด้วย
เจตนารมณ์ด้วย จิตใจที่ต้องการแสวงหาความจริงความเข้าใจ
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงมีมติให้แต่งตั้งคณะ
อนุกรรมการรวบรวมข้อมูลกรณีเหตุการณ์รุนแรงในภาคใต้ เพื่อ
เสนอแนะวิธีการเพื่อ คลี่คลายปัญหาภาคใต้อย่างยั่งยืนต่อ
รัฐบาลและต่อสาธารณชนต่อไป

3. ประมวลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3.1 สังคมไทยในปัจจุบัน (คนไทยส่วนรวม / คนไทยในพื้นที่
ภาคใต้) ไม่มีความเข้าใจ / เข้าถึง ในสภาพเหตุการณ์ และปัญหาชาย
แดนภาคใต้เลย คงเพราะสาเหตุที่อาจารย์วิเคราะห์ทั้ง 5 ประเด็นนั้น
ทางออกของปัญหาคืออะไร แต่ข้อเสนอที่คิดได้ตอนนี้คือ ผู้นำของ
ประเทศ หรือ ผู้มีอำนาจของประเทศต้องเข้าใจก่อนและเร่งรีบทำ
ความเข้าใจโดยเร็วจึงจะแก้ปัญหาได้ หรือ สิ่งที่เกิดขึ้นนั้น คือ
“มันเป็นเช่นนั้นเอง” เหตุการณ์ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ขณะนี้
ทั้งหน่วยงานรัฐและเอกชนยังไม่มีคำตอบในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
บังเอิญผมได้พบกับเพื่อนที่เคยทำงานร่วมกันมาและเพื่อนคนนี้เป็นคน
ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผมได้พยายามถามเพื่อนว่าเหตุ
การณ์ภาคใต้มันเกิดได้อย่างไร และทำไมถึงได้รุนแรงอย่างนี้ เพื่อน
เขาตอบตรง ๆ ว่า

- เกิดจากหน่วยราชการท้องถิ่น
- เรื่องผลประโยชน์ระหว่างเขตติดต่อชายแดน – ประเทศเพื่อนบ้าน
- เรื่องผลประโยชน์ด้านทรัพยากรใน 3 จังหวัดภาคใต้

ผมถามเพื่อนที่อยู่ในพื้นที่ต่อว่า ถ้าจะแก้ปัญหาก็ให้เข้าสู่ปกติควรจะแก้อย่างไร คำตอบคือ แก้ที่ราชการส่วนท้องถิ่นใน 3 จังหวัดภาคใต้ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. ตำรวจ และจังหวัดแล้วทุกอย่างก็จะสงบ (เขาวางอย่างนั้นครับ)

3.2 คิดว่าท่านนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีอคติกับพี่น้องมุสลิมหรือไม่

3.3 หากเปลี่ยนแปลงตัวนายกรัฐมนตรีปัญหาจะคลี่คลายหรือไม่

3.4 เหตุการณ์ที่ตากใบ ท่านนายกรัฐมนตรีควรจะพิจารณาตัวเอง ลาออกหรือยุบสภาฯ แล้วให้เลือกตั้งใหม่

3.5 ต้องการให้นายกรัฐมนตรีลาออก

3.6 ปัญหาการปราบปรามประชาชนไม่ว่าเพื่อผลทางการเมือง หรือเพื่อผลทางเศรษฐกิจของรัฐบาลนั้น เป็นวัฒนธรรมที่มี

ตลอดมา คือ ข้ออ้างว่าจำเป็นต้องทำเพราะอะไร เพื่อให้ผู้ไม่เกี่ยวข้อง กับเหตุการณ์โดยตรงยอมรับ หรือเมินเฉย เพื่อใช้เป็นความชอบธรรมต่อการใช้ความรุนแรง เช่น ข้ออ้างว่า

- ปราบปรามผู้ใช้ความรุนแรง
- ปราบปรามพวกแบ่งแยกดินแดน
- ปราบปรามพวกลัทธิอุบาทว์
- ปราบปรามพวกใช้กฎหมาย (อยู่เหนือกฎหมาย)
- ปราบปรามพวกทำลายสังคม (ยาบ้า)
- ปราบปรามพวกต่อต้านรัฐบาล

ถามว่าจะแก้ปัญหานี้ได้อย่างไร อะไรคือสภาพปัญหา รัฐเต็มทีหรือยัง รัฐพร้อมจะจริงใจและจริงจังกับปัญหาได้ และพร้อมจะแก้ไขให้ภาคใต้มีความสุขหรือไม่ ทำไมจึงเกิดกลุ่มที่ไม่พอใจรัฐบาล อะไรที่เป็นตัวจุดชนวนให้เกิดวังวนอย่างนี้ซ้ำแล้วซ้ำอีก อย่าให้ผู้ก่อการร้ายเพิ่มมากขึ้นทวีคูณ เมื่อผนวกกับความแค้นฝังใจที่มีอยู่แล้ว ถ้าทางภาคใต้ได้ข้อเสนอดีๆ อาจจะสงบสุขก็ได้ ดีแล้วที่ตอนนี้องค์กรต่างๆ ได้ให้ความสนใจที่จะช่วยกันแก้ปัญหาดังกล่าว ความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่นอยู่แล้ว

(7) ผู้เข้าร่วมประชุมต้องการให้คณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติเผยแพร่เรื่องราวต่างๆอย่างถูกต้องทางสื่อมวลชน

สื่อควรเลิกสร้างข่าวที่กระพือความเข้าใจผิดให้สังคมไทยเกิดความสับสนและเกิดความเกลียดชังคนไทย - มุสลิม

(8) พยายามทำความเข้าใจแต่ไม่สามารถเข้าถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับพี่น้องชาวไทย เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นมันรุนแรงและเป็นเรื่องใหญ่เกินกว่าที่คนธรรมดาอย่างเราจะแก้ไขได้ แต่สิ่งที่จะช่วยให้อุบัติการณ์ดีขึ้นน่าจะอยู่ที่การมีสำนึกที่ดีของแต่ละคน

(9) ยกเลิกกฎอัยการศึก

(10) เอาทหารและตำรวจเหี่ยวออกจากพื้นที่ เอากลุ่มปฏิบัติการจิตวิทยาเข้าไปแทน

(11) อยากให้ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้สงบสุขเร็วๆ ไม่ว่าจะนับถือศาสนาอะไร ทุกๆท่านก็เกิดในพื้นที่แผ่นดินไทยและเป็นชาวไทยกันทุกคน ขอเป็นกำลังใจให้กับทุกๆท่านในพื้นที่ที่เกิดเหตุและที่ใกล้เคียงทุกคน อยากให้ทุกฝ่ายหันหน้าเข้าหากัน ปรึกษากันว่าเหตุเกิดเพราะอะไรจะแก้ไขแบบไหน โดยไม่ต้องเสียเลือดเนื้อและเกิดทัศนคติทางใจไม่ดีซึ่งกันและกัน บรรดาผู้ก่อการร้าย ดิฉันคิดว่าเขาเหล่านั้นคงไม่มีศาสนาและจิตสำนึกที่ดี ทำร้ายไม่ว่าเด็ก คนชรา และคนบริสุทธิ์ทุกคน อยากให้พวกเรามีความสามัคคีและไม่แตกแยกกัน คนเหล่านั้นจะได้ไม่สามารถทำลายชาติและคนในพื้นที่ของเราให้แตกแยกกันได้ หากเราไม่ช่วยกันแล้วใครจะช่วยเรา ขอเป็นกำลังใจให้เจ้าหน้าที่ผู้รักเป็นคนไทย คนในพื้นที่ก็เป็นคนไทย เอาใจเขา

มาใส่ใจเรา และเปิดใจคุยกันและวางอาวุธหันมาจับมือช่วยกันพัฒนาประเทศชาติของเรา การศึกษาก็สำคัญ แต่สิ่งที่สำคัญมากๆ คือ การพัฒนาด้านจิตใจ ขอให้ทุกท่านไม่ว่านับถือศาสนาใด ท่องไว้ในใจว่าเราคือคนไทยต้องรักกันไว้ตลอดไป ต้องเยียวยาจิตใจก่อนค่อยตามมาด้วยสิ่งอื่น เงินทองไม่สำคัญเท่ากับความจริงใจซึ่งกันและกัน พุดคุยกันด้วยใจ ถ้าทุกคนไม่พูดความจริงกันด้วยใจ ก็ไม่เกิดความสามัคคี ถ้าคนในประเทศแบ่งแยกกัน โกหกซึ่งกันและกันแล้ว **ความเป็นชาติไทยของเราก็คงจะไม่เหลืออยู่**

4. ประมวลข้อความไว้อาลัยในกรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

สรุปข้อความไว้อาลัยที่ผู้เข้าร่วมสัมมนาเขียนแสดงความห่วงใยแด่พี่น้องชาวไทยได้รวม 63 ข้อความ ดังนี้

- ชาวได้ร่วมใจ ชาวกรุงห่วยโย ชาวไทยสันติสุข
- เป็นแรงใจให้พี่น้องชาวไทย
- ขอให้โลกสงบสุข
- ขอให้ความสงบสุข ด้วยความห่วงใย
- ด้วยความรักและศรัทธา
- สู้จนถึงที่สุด ด้วยความยุติธรรม
- อยู่ภาคไหน ทุกคนคือไทย รักกันไว้ดีที่สุด

- ความรัก ความสามัคคี และเข้าใจที่ดีต่อกัน จะช่วยให้ชาวไทยมีความสุขร่มเย็น
- สู้ต่อไปนะ..... มดแดง
- ขอสนับสนุนให้เป็นรัฐปัตตานี
- ขอให้มีความสุขสงบสุขโดยเร็ว
- ผাগความห่วงใยด้วยความรัก ไปสู่พี่น้องชาวไทยทุกท่าน
- กำลังใจเท่านั้นที่จะฟันฝ่าอุปสรรคได้
- อยากให้ชาวไทยรักกันทุกภาค
- ต่อสู้ต่อความร้ายด้วยความดี
- สู้ไว้ย .....
- ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย
- ด้วยใจเป็นห่วง .....
- สงบสุข สงบใจ สงบกาย เพื่อประเทศไทย
- สันติวิธี = สันติสุข
- ด้วยรักและห่วงใย ขอเป็นกำลังใจให้ตลอดกาล
- เข้าถึงปัญหา เยียวยาอย่างเข้าใจ จะเกิดความสุข....
สงบได้ จะกลับมา.....ด้วยรัก.....และห่วงใย
- ขอความรัก ความเข้าใจและสันติสุขจงกลับคืนมา

- ขอให้พี่น้องทั้งชาวอิสลามและพุทธ รักษาความสงบสุขและสันติเพื่อแผ่นดินไทยของเรา
- ขอให้ร่วมรักสามัคคี ยอมรับวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- ด้วยความเศร้าสลดใจ ขอให้ทุกชีวิตปลอดภัยและมีสันติสุขโดยเร็ว
- ลบรอยคราบน้ำตา... เมื่อคราทุกข์ ...
ลบรอยร้าวและสร้างสุข... ปลุกความหวัง...
ลบรอยเลือดและบาดแผล ....แปรเป็นพลัง...
ลบรอยต่างสร้าง .....สิ่งหวัง ดังตั้งใจ....
- ล้างรอยร้าว สร้างรอยรัก สร้างสามัคคีเพื่อชาติไทย
- ขอให้เลิกทำร้ายคนไทยด้วยกัน
- ขอให้ประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข
- เราทั้งผอง ล้วนพี่น้องกัน ขอส่งกำลังใจไปยังพี่น้องใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และขอให้สันติสุขบังเกิดในใจทุกคน
- ขอแสดงความเสียใจและไว้อาลัยแด่ผู้ที่เสียชีวิต ทุกกรณี 3 ชายแดนภาคใต้ ไม่ว่าประชาชน หรือเจ้า

หน้าที่ทุก ๆ ท่าน เพราะว่าเรา หรือท่านต่างเป็นคน
ไทยเหมือนกันทุก ๆ ท่าน

- ขอให้สู้ตายนะคะ ดิฉันขอให้เข้มแข็งทุก ๆ คน ขอเป็น
กำลังใจตลอดไปและขอแสดงความเสียใจแก่ญาติของ
ผู้เสียชีวิตและทุก ๆ ท่านที่ได้รับความเดือดร้อนในเหตุ
การณ์ความไม่สงบครั้งนี้ ดิฉันขอเป็นกำลังใจและขอ
ภาวนาให้ความสันติสุขกลับมาสู่ 3 จังหวัดเร็ว ๆ
- การสูญเสียคนรัก คือข้อทดสอบข้อใหญ่ที่สุดจากพระ
องค์ เพราะฉะนั้นขอให้อดทน อดกลั้น แล้วพระ
องค์จะทรงตอบแทนสิ่งที่ดีกว่า โดยเฉพาะในโลก
หน้า
ให้แก่พี่น้องแท้จริง พระองค์ทรงสัญญา
- เข้าใจ เข้าถึง เข้ากันเป็นพอ
- อยากให้ประเทศไทยและโลกสงบสุข
- รักเธอประเทศไทย
- ขอให้ทุกคนมีความเข้าใจให้กัน ประเทศไทยจะได้
สงบสุข
- “ คับที่อยู่ได้...คับใจอยู่ยาก” การอยู่อย่างอดทน
“ไม่ใช่” การทนอยู่

- ขอให้ภาคใต้สงบสุขเร็วๆ รักกัน
- สงบ + สันติ
- ขอให้สุขสงบด้วยความหวังใย
- ขอความสงบสุขจงบังเกิดแต่พี่น้องภาคใต้
- ต้องปฏิบัติและดูแลความรู้สึกซึ่งกันและกันให้ดีที่สุด
- ห่วงใย รักใคร่ ขอให้หมดเรื่องทุกข์ใจ
- ขอส่งใจให้พี่ๆ น้องๆ ทาง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกคนค่ะ
- ศักดิ์ศรีเป็นสิ่งมีค่าอย่างยิ่ง
- จงมีแต่ความสงบสุขแต่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- ด้วยน้ำใจไมตรีและความเห็นใจอย่างสุดซึ้ง
- ด้วยรักและห่วงใย
- เป็นห่วงความเป็นอยู่ของพี่น้องภาคใต้ / อยากให้สงบโดยเร็ว
- ได้เจ็บ...คนไทยเจ็บ
ได้ทุกข์...คนไทยทุกข์
- ห่วงเหลือเกิน
- ขอให้ทุกอย่างจบลงโดยเร็ว ด้วยสันติไมตรีค่ะ

ศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

- ทุกชีวิตมีศักดิ์ศรีและมีคุณค่า
- อยู่ภาคไหนก็คือคนไทยทุกคน รักกันไว้นะ
- ขอความสันติสุขจงกลับคืนสู่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเร็ว + ขอให้กำลังใจพี่น้องทุกคน
- สร้างรัก ด้วยกันนะคะ
- เชื้อชาติไหน ก็คือคนไทย ต้องรวมเป็นหนึ่ง ขอให้มีความสันติสุข
- ขอแสดงความเสียใจและไว้อาลัยแด่ผู้จากไปและญาติผู้สูญเสีย ขอคุณงามความดีในทุกศาสนาจงเปิดรับดวงวิญญาณของผู้จากลา และปลอบประโลมผู้ที่ยังอยู่
- ทุกชีวิตมีค่า มีความหมายต่อชีวิตที่ยังอยู่ เป็นความรัก เป็นความปลื้มใจ ขอเป็นกำลังใจให้
- ชีวิตที่ดับสูญ ยังความเศร้าโศกเสียใจอย่างยิ่ง จงอดกลั้น อดทนต่อความเศร้าโศก เพราะกรรมย่อมเป็นของผู้ทำ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (พ.ศ. 2544-2550)

1. ศาสตราจารย์เสน่ห์	จามริก	ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัส	ดิษฐาภิชัย	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
3. คุณหญิงจันทน์	สันตะบุตร	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
4. นางสาวนัยนา	สุภาพिंग	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
5. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ประดิษฐ์	เจริญไทยทวี	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
6. นายวสันต์	พานิช	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทิน	นพเกตุ	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
8. นางสุนี	ไชยรส	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
9. นายสุรสีห์	โกศลนาวัน	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
10. คุณหญิงอัมพร	มีสุข	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
11. นางสาวอาภร	วงศ์สังข์	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางอรินญา	สุตรสุคนธ์	เลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นายประนุกูญ	สุวรรณภักดี	รองเลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

1. ส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ
2. ตรวจสอบและรายงานการกระทำ หรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือ หน่วยงานที่กระทำ หรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป
3. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภา และ คณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
4. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน
5. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่าง หน่วยงานราชการ องค์การ เอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน
6. จัดทำรายงานประจำปี เพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ เสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเปิดเผยต่อสาธารณชน
7. ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา
8. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี และรัฐสภาในกรณีที่ประเทศไทยจะเข้าไปเป็นภาคีสันติสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
9. แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
10. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หรือกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

รูปทรงดอกบัว คือ ความมีคุณธรรม ความเอื้ออาทรระหว่างเพื่อนมนุษย์อันเป็นจริยวัตรอันดีงามของคนไทย

รูปคนล้อมเป็นวงกลม คือ การสร้างพลังความร่วมมือกับทุกภาคส่วนสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้เป็นส่วนสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศ

รูปมือ คือ การร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคมทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ในการโอบอุ้มคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ด้วยหลักแห่งความเสมอภาค และภราดรภาพ

สีน้ำเงิน คือ สีของความเชื่อมั่นของประชาชนและทุกภาคส่วนของสังคม

คือ ความมุ่งมั่น อดทนในการทำงานเพื่อประชาชน

คือ ความสามัคคี และการประสานพลังอย่างหนักแน่นจากทุกภาคส่วนของสังคมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 ๔๒๒ เซิงสะพานหัวช้าง ถนนพญาไท ปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐
 โทรศัพท์ ๐-๒๒๑๔-๒๔๗๗-๔ โทรสาร ๐-๒๒๑๔-๒๔๗๓
www.nhrc.or.th/e-mail : help@nhrc.or.th สายด่วน ๑๓๗๗